JOSEPHI BENVENUTI

PHILOSOPHIÆ AC MEDICINÆ DOCTORIS, SS. D. N. PAPÆ EQUITIS, ACADEMIÆ IMPERIALIS GERMANICÆ PRÆSIDIS ADJUNCTI, REGIÆ GOTTINGENSIS, PHYSICO-BOTANICÆ FLORENTINÆ, INSTITUTI SCIENTIARUM BONONIENSIS, SODALIS

DE DÆMONIACIS

DISSERTATIO.

LUCÆ
MDCCLXXV.

TYPIS JOANNIS RICCOMINI
PRÆSIDUM APPROBATIONE.

EMINENTISSIMO PRINCIPI

ANDREÆ CORSINIO

S. R. E.

CARDINALI

CLEMENTIS XII.

PONT. OPT. MAX.

NEPOTI

JOSEPH BENVENUTIUS.

ANcipiti eram animo, PRINCEPS EMINENTISSIME, num TIBI Opuſculum iſtud ve-

nerabundus offerrem; doni etenim exiguitas me a suscepto consilio abducebat, benignitas tua invitabat. Gratus memini quanta me comitate excepisti, cum aliquot abhinc annis, observantiam erga TE meam humiliter testari licuit, sacrasque tuas manus exosculari: quem honorem THERESIAE Sorori tuæ, optimi Principis DE CAETANIS Conjugi, acceptum refero, ingenio ac moribus incomparabili Mulieri, cujus gratia immeritus fruor,

ex quo Ejus valetudini pro-ſpexi, cum ad Lucenſes Ther-mas acceſſiſſet.

Humanitati huic tuæ, CARDINALIS AMPLISSIME, maxima in ſacras res pietas conjungitur, qua vel tenuiſſima clientulorum munera, libenter TE excepturum cenſui, ubi Catholicæ Eccleſiæ decorem tueántur. Ejuſmodi vero cum ſint quæ ſcribenda ſuſcepi, eapropter ſperavi ut ſapienti tuo judicio comprobentur; quod ſi impetravero, in publicum ſe-

curus prodibo, ea enim apud omnes eſt dignitas tua, ut qui ſub tanto patrocinio degit, malignos afflatus nihilum pertimeſcat.

Pondus profecto meis humeris impar; conatus tamen, ni fallor, inutiles haud futuri: nam ſi in re gravi parum præſtitiſſe videbor, ea ipſa de cauſa alios provocabo, ut felicius cum Eccleſiæ hoſtibus pugnent.

DEUS OPTIMUS MAXIMUS, Te, PRINCEPS EMINENTISSI-

ME, in Supremi Senatus Ecclesiastici splendorem diutissime servet, præmia simul tuis virtutibus digna elargiatur.

DE DÆMONIACIS
DISSERTATIO.

QUÆ magni nominis Vir Richardus Mead, Anglus Archiater, opera edidit, mihi olim comparaveram; merito enim ab eruditis laudantur, neque Medici bibliotheca illis carere poteſt. Poſtquam vero optimæ frugis Librum, utiliter perlegiſſem, occurrit in fine Cajacenſis Epiſcopi reſcriptum, quo Neapolitano ſupplicanti Typographo, imprimendi facultas conceditur, dummodo ex Auctoris operibus variis, illud exclu-

datur, cui titulus, *De morbis qui in Sacris Bibliis memorantur.* Curiositate motus, reprobatum Librum apud Italos plerosque Bibliopolas frustra exquisivi, donec tandem Amicus attulerit, cum a Lipsiensibus nundinis rediret, certe adfirmans, pluries jam in Germania, & in Gallia, post Amstelædamensem editionem, recusum fuisse. Auctoritate a Sacræ Inquisitionis tribunali mihi jampridem concessa, cum illum legere exordirer, valde profecto admiratus sum, ægreque tuli, quod in ipsa præfatione Summum Pontificem, venerandosque Sanctæ Romanæ Ecclesiæ ritus, Auctor contemneret, simul vero contra ipsam veritatem quoad Energumenos sentiret. En ejus ver-

verba. *Quis non merito irridet solemnes istos Romæ Pontificum ritus, quibus exorcizantur, ut loqui amant, Dæmoniaci, dum homines gestus quosdam, & furores, simulare docti, quales a malis geniis provenire putantur, aqua lustrali & precibus quibusdam, quasi incantamentis, sui compotes fieri, & a Cacodæmonibus liberari sese fingant?* Summi Sacerdotis, Christi in terris Vicarii contemptum verba ista redolere, facile agnoscimus; honestum autem Virum non decet, utut a Romanæ Ecclesiæ dogmatibus dissentiat, maximi Principis dignitatem aspernari. Ego vero postquam mirari non desino, publica nimis in re, quæ Catholicæ Ecclesiæ decorem valdopere lædit, Ejusdem defensioni, contra Meadium scri-

bendo, neminem profpexiffe; æquo erga illam amore excitatus, tametfi viribus impar, calamum arripio, Deoque favente, oftendere conabor, Viri hujus, cæteroquin clariffimi, ejufdemque affeclarum quoad Energumenos fententiam, prorfus erroneam effe.

Fateor me de hominum a Satana obfefforum exiftentia minime dubitare; inter credulos tamen locum non habere, qui eorum multos dari opinantur, quique præftigia, fpectra, incantationes, maleficia, ubique fomniant reperiri. Utinam difficili hac in re, ipfi Ecclefiæ Miniftri, quibus exorcizandi facultas conceditur, æquo procliviores ad credendum aliquando non ef-

fent;

ſent: ac ab idoneis quoque Phyſicis (quorum eſt ea quæ corpora naturaliter patiuntur explicare) antequam officium exercerent, exquirerent, num a Dæmonis obſeſſione, an potius ab ineptis mentis aberrationibus, veroque vel fictitio morbo, mira ſymptomata proficiſcantur: ita enim ſacri iidem Exorciſtæ, neque deſipientium deliramenta, gravi horum damno, facile foverent; neque a vaferrimis mulierculis perſæpe deciperentur; qua quidem de cauſa, Sacrorum Rituum ſpretus, atque in Catholicis ipſis incredulitas, oriri poteſt. Id pro certo habendum, a Redemptoris in mundum adventu, Diaboli potentiam in Homines, non quidem prorſus

abla-

ablatam, sed valde imminutam fuisse; qua de re non ita frequenter quin, rarissime, veri Energumeni occurrunt.

Postquam igitur sententiam meam circa Dæmoniacorum existentiam, atque Ecclesiæ in eos potestatem explicavero; operæ pretium erit præcipua signa indicare, quibus veri Energumeni a fictis astutisque discerni queant (ægros enim, ac mente imbeciles facile noscimus) ne eorum fraudibus ac figmentis sacri Exorcistæ decepti, gentium ludibriis exponantur, eisque aptanda sit sententia: *Qui cito credit, levis est corde. Eccl.* 19.

Indecorum Philosopho esse, rei alicujus existentiam admittere, causam vero illius ignorare, hodier-

hodierni quidam pſeudoſapientes opinantur, quorum aliqui haud ita pridem, de Energumenis mecum diſputantes, inter veros Philoſophos me locum non habere pronunciarunt: errare autem illos, veri ſapientes credunt: quin potius hoc nomine indignos judicant, qui mirabilia captum ſuperantia ex ordine naturæ excludunt, quod ſcilicet ipſam excludant philoſophiam, ut recte monuit Plutarchus. *Quodammodo philoſophiam tollunt, qui rebus mirabilibus fidem non habent* (*Sympoſ. Lib. V. cap.* 7.) Humiliavit hominem Deus, ejuſque intellectui limites circumſcripſit, ea quidem de cauſa, ut Andabatarum more, quæ præcipue religionem reſpiciunt, indubie crederet, magiſque me-

rere-

reretur, ſi altiora ſe ſcrutatus non fuerit. Vanitas exulet, & ſuperbia, ignaroſque nos eſſe, qua convenit ſinceritate fateamur. Multa quæ non intelligimus credere tenemur: de iis vero minime ambigere debemus, quibus ex Dei vel Sanctæ Matris Eccleſiæ præcepto, fides adhibenda.

Ut vero ad propoſitum deveniam, Diaboli potentiam in humana corpora, ſacrorum textuum auctoritate: phyſicis rationibus: Doctorum denique virorum teſtimonio, demonſtrabo.

Redemptor noſter Jeſus Chriſtus, cum humanam carnem aſſumpſit, atque in terris habitavit, ad Cœlum aſcenſurus, in ultimo ſuo ad Apoſtolos, Diſci-

pu-

pulos hæredemque Ecclesiam ; sermone, inquit. *In nomine meo Dæmonia eiicient, linguis loquentur novis &c. Marc. cap.* 16. Rursumque ex Evangeliis habemus. *Et cum videret Jesus concurrentem turbam, comminatus est spiritui immundo, dicens illi: Surde, & mute spiritus, ego præcipio tibi exi ab eo, & amplius ne introeas in eum. Et exclamans, & multum discerpens eum, exiit ab eo, & factus est sicut mortuus, ita ut multi dicerent, quia mortuus est. Jesus autem tenens manum ejus, elevavit eum, & surrexit. Marc. Cap.* 9. *vers.* 25. Qui ergo de Evangelii veritate non dubitat (quemadmodum clariss. Meadium de ea non dubitare, in hoc suo Libro videtur) Dæmoniacos admittat necesse erit. Ne-

que ſubterfugii ergo, ut labantem ſuam ſententiam fulciret Meadius , ſcribere debuiſſet , Chriſtum tam in citatis locis, quam occaſione *mulieris Satanam habentis jam annos duodeviginti. Marc. cap.* 19. *v.* 17. *Luc. cap.* 13. *v.* 17. *more loquendi communi* uſum fuiſſe ; (*Medic. ſacra Capit. jx. pag.* 54.) cauſa etenim nulla eſt, cur eo modo, maxima præſente hominum turba, loqui debuiſſet Redemptor, neque parabolica ſunt quæ Idem protulit verba: *Surde, & mute ſpiritus, ego præcipio tibi, exi ab eo, & amplius ne introeas in eum:* luce ergo clarius eſt, homines illos, de quibus loquuntur Evangeliſtæ, a Satana obſeſſos revera fuiſſe; in naturali enim morbo, contra atque

opor-

oportebat, vel loquutus Jesus non esset; vel eodem modo, sicuti alias fecit, remediis, aut verbis sanasset, ut ficubus in prioris Testamenti libris sanatum legimus Ezechiam, *Reg. Lib. IV. Cap.* 20.; turbida piscinæ aqua paralyticum: saliva, ac luto cæcum. *Matth. Cap.* 8. & 9. *Johann. cap.* 5.; a sanguinis profluvio Mulierem. *Matth. Cap.* 9. *vers.* 20. Si ergo Satanæ imperavit ut exiret ab Homine, minime dubitandum Satanam in illo adfuisse, nec *more communi loquendi* verba illa a sapientissimo Servatore nostro fuisse prolata; eo magis quod a Discipulis interrogatus, cur non potuerint Ipsi illum spiritum eiicere, respondit: *Hoc genus non potest exire, nisi in oratio-*

ne, *ac jejunio*. *Marc. cap.* 9. *v.* 25. *Luc. cap.* 9. *v.* 42. Ad rem faciunt quæ clariſſ. de Haen ſcripſit in *Ration. meden. Tom. XV. cap.* 4. *pag.* 156. ,, Eos volumus ,, qui admittunt revelationem, ,, eoſdemque precor, ut depoſita præoccupatione, Sacra Evangelia pervolvant diligenter, ,, notaſque ad illos affigant, qui ,, Dæmoniacorum meminerunt ,, locos: centenario plures ejuſmodi notabunt, qui ſincere ,, conſiderati, non permittent ,, unquam illis, ut ad non præternaturales morbos, has referant Dæmoniacorum hiſtorias. Videbunt Dæmones id ,, effatos, quod homines, quos ,, obſidebant, ignorabant. In ,, principio certe ignorabat Iſrae-

liti-

„ litica gens, Jesum, & Messiam esse, & Dei Filium; utrumque Diaboli homines obsidentes, ultro fatebantur. Ubique curationes morborum ab illis Dæmoniacorum distinguntur, distinctæque enarcantur „.

Ejusdem plane roboris sunt quæ Meadius subjungit. *Medic. Sacra pag. 56. Et nemo opinor existimabit Dæmonibus concessum esse, ut homines pro libitu suo furiis exagitent.* Respondemus paucis, existimare nos permisisse Deum homines a Dæmonibus exagitari, non quidem ad libitum, sed modis, ac tempore constitutis, prout æquitati summæ suæ videbitur, vel peccata nostra variis pænis punire, vel dilectorum etiam suorum, ut in Jobo accidit, patientiam

expe-

experiri, ac tentantem Diabolum confundere.

Cum vero ſint qui Sacrorum Librorum authoritatem impugnent, eorumdemque Scriptores, tamquam apocryphos damnent, neque revelationem admittant; facile hinc coniici poteſt Dæmoniacos non tantum, ſed Diabolum quoque, ab inſanientibus iſtis impudenter negari. Utinam non incidiſſemus in mala tempora, quibus nempe, Viri etiam operum mole noti, materialiſmo (ut clarius loquar) infatuati, gloriæ ſibi tribuunt deſipere! Deberent profecto hodierni iſti, ut loqui amant, Philoſophi, pro certo habere, variarum Sectarum Libros (ſive bonæ, ſive malæ ſint) ab Aucto-

ribus quorum nomen præſeferunt, editos fuiſſe, & dogmata varia continere, prout varia homines circa Religionem cogitarunt. Quiſnam ex. gr. non credet Mahometanæ legis præcepta Alcorano contineri, Hebraicæ Thalmudo &c.? Cur igitur de Sacrorum Textuum, Novique Fæderis Librorum Auctoribus, & auctoritate dubitari poterit, ſi ingenua Chriſtianorum omnium traditione, nulla temporum calamitate interrupta, Sanctæ noſtræ Religionis dogmata, eos continere didicimus? Quod ſi quiſquam apud Judicem, ſcriptum aliquod tamquam falſum condemnaret, de cujus veritate publice jam conſtet; ſola aſſertio non ſufficeret, ſed accuſan-

tis

tis essent, valide contra illum probare, alioquin scriptum illud plena in auctoritate maneret. Si ergo pars maxima Christianorum qui rationibus nituntur, quibus intellectus repugnare nequit, de veritate librorum Sacri Fœderis, eorumdemque Auctorum, minime dubitavit; plane non video cur a paucis tantummodo, de istis dubitari possit, absque eo quod contraria proferantur valida argumenta.

Tertullianus asserit Librorum hujusmodi aliquot archetypa suo tempore extitisse: Judæi etiam & Pagani pro certo existimarunt, eorum esse Scriptorum, quorum nominibus insigniuntur. Julianus ipse qui Ethnicismum amplexus, Christianam Religionem

dese-

deſeruit, contra quam librum edidit, a Cyrillo Alexandriæ Epiſcopo confutatum; ferox ille ac perfidus Apoſtata, qui accepto lethali vulnere, manu cruore repleta, in aera projecit, ut Chriſto blaſphemaret; fatetur Petri, Pauli, Marci, Matthæi, Lucæ, revera eſſe, quæ ſub eorum nomine ſcripta legimus, quibus adjungendi Divus Hieronymus, S. Epiphanius, & Euſebius, qui authographum ſe vidiſſe teſtantur S. Matthæi hebraice conſcriptum, quod octo circiter annis prodiit a morte Redemptoris, dum adhuc viverent miraculorum teſtes, quorum nemo contra obiicere auſus fuit. *Vid. Bellarmin. de Scriptorib. Eccleſiaſt.* Sin vero hæc admittantur, jam omni-

bus Historicis credendum non erit, vel saltem Q. Curtii, T. Livii, Plutarchi &c. &c. ea esse, quæ eorum nomen præseferunt, dubitare debebimus.

Vera autem esse quæ sacris his Codicibus continentur, quisnam inficiabitur? Scriptorum probitas, & simplicitas, maxima morum suavitas, in eorum actionibus semper effulsit. Cur ergo pro deceptoribus habendi erunt? Quomodo Homines qui futuram a morte vitam, eamque æternam expectant, Deum simul mendacii vindicatorem prædicant, mendaciis ipsis æternam fælicitatem consequi posse sperabunt? Qui certo sciunt mendaces ab irato Judice puniri, seipsos calamitatibus, periculis, martyriis, exponent, ut

ut Christianam fidem propagent, ac tueantur? Qui gloriosum humani generis benefactorum titulum adipisci exoptant; qui ubique veritatis ac pietatis studium inculcant; nulla de causa seipsos crimine falsi obstringent, eorumque Sectatores, sævissima tormenta, & mortem pati permittent, absque eo quod promissum in Cœlis præmium securi consequantur? Non tantum apud bonos omnes detestabile id fuisset, sed Romanis legibus capite puniebatur. Dum suadere Gentibus tentant Apostoli evangelicam veritatem, atque Christianæ Legis utilitatem; quæque publice recenterque contigerunt facta, circumstantiis omnibus adnotatis, describunt; auctoritate, & gra-

tia non excident, ſi quæ narrant falſa deprehendantur? Non ultro fide digni fuiſſent, ſi ſcelera iſta patraſſent. Quis autem Apoſtolos ſceleſtos audivit? Qua de cauſa verborum illecebris Populum illudere?

Reſpondebit forſan aliquis, Apoſtolos ſeductorum fallaciis paſſos ſe irretiri, alioſque propterea ſeduxiſſe. Si de metaphyſicis rebus ſermo eſſet, facile intelligo aliquem deludi potuiſſe, falſamque forſan prodiiſſe doctrinam; mens enim hominis dum ſubtilia meditatur, talibus aliquando viribus non viget, ut vera a falſis diſcriminet; ſed de rebus hic agitur notoriis, quæ ſenſuum ſub judicium cadunt. Quem Populus agnovit Homo,

pu-

publice occiditur, publice resurgit; tenebras ab ejus morte admirantur omnes per universam terram; terræmotus fiunt &c. Ubi autem seductionis suspicio in iis, qui cæcum vidisse affirmant, claudos ambulasse, Satanam a corporibus exiisse, mortuos surrexisse? Quæ omnia frequens Populus vidit & admiravit.

Evangelica auctoritate Dæmoniacorum existentiam demonstravimus; inquirendum nunc erit, quomodo physice possit Diabolus in humana corpora agere.

Ubi experientiæ nitimur, disputationes & ratiocinia exulent necesse est. Tametsi modum ignoremus, experimur tamen, ad nutum, & voluntatem spiritualis substantiæ, animæ scilicet no-

stræ,

ſtræ, motus in corpore fieri. Ipſa autem anima, non immediate muſculos movet, ſed ſpirituum animalium ope, per nervos excurrentium id exſequitur. Ceſſante hinc elaſticæ hujus materiei ad partem aliquam influxu, ceſſat in illa motus, neque iterum reviviſcere poteſt, niſi ceſſationis cauſa remota fuerit. Luculenter ergo conſtat, in humano corpore, ſolo animæ deſiderio ac voluntate (quæ actio certe immaterialis eſt) membrorum motus excitari. Pari ergo ratione Diabolus corpora movere poterit, eorumque actiones vel recte perficere, vel etiam aliquando pervertere. Non omnia tamen in corporibus Satana poteſt, ejuſdemque inſidiis limites Deus

præ-

præſcripſit. Primum vero ea agere nequit, quæ ordinem, vireſque naturæ traſcendunt, quæque tamquam miracula a Deo proficiſcuntur. Excluditur ergo Diabolus ab omnibus miraculoſis effectibus, quia nullum jus habet in ordinem naturæ. Quoniam vero hujuſmodi effectus interdum pro naturalibus habentur; præſtabit ea quæ naturalia ſunt, a miraculoſis diſcernere, phyſicaſque effectuum cauſas ſedulo ſcrutari, priuſquam de rebus judicemus. Rem exemplo elucidabimus. Agitatur quæſtio num Diabolus poſſit corpora humana ex uno loco in alium per aera transferre: quod quidem negandum: extra ordinem etenim naturæ, & verum miraculum fo-

ret, a Satanæ poteſtate alienum; nam cum ſpecifica gravitate humanum corpus fluido aeris haud parum præponderet, juxta motus leges, deorſum tendere debet; Diabolus ergo vel corpori gravitatem tollere, vel aerem ita gravem reddere deberet, ut ipſius corporis ſpecificum pondus excederet; quod idem foret ac rerum naturam immutare, verumque miraculum eſſet. *Vid. Tartarotti del congreſſo notturno delle Lamie Lib.* 2. *Cap.* 1. §. 7. *Et Baroni L' impotenza del Demonio &c. Rovereto* 1753. Pace id dictum volo Theologorum quorumdam aliter opinantium, exemplo præcipue Salvatoris noſtri a Satana advecti ſupra pinnaculum Templi: Ipſe enim Chriſtus ad tentatio-

nem

nem ſponte proficiſcebatur, ut notavit Origenes: quamobrem *in ſequente Domino, non infirmitas, ſed patientia: in ducente Diabolo, non virtus, ſed ſuperbia. Baroni Lib. cit. cap.* 10. *pag.* 124.

Idipſum de Sagarum tranſvectione ſentiendum eſt: fabulæ enim ſunt, inſomnia, & phantaſticæ illuſiones, quæ de his narrantur. Godelmannus in tractatu de Magis *Lib.* 2. *cap.* 4. de muliere Megopolitana verba facit, quæ in crimen vocabatur, quod conventiculis Sagarum ſæpius interfuiſſet. Fidem rumori denegabat nobilis vir, cui mulier iſta famulabatur; exploraturus tamen rem, placidis verbis famulam rogavit ut vera exponeret. Reſpondit demum eiſdem

conventiculis revera interfuiſſe, craſtinaque nocte ibi redituram fore. Herus interim, adſcitis Parocho & domeſticis, mulierem diligenter cuſtodiebat, quid futurum ſpectaturus. Illa vero unguento quodam ſe illiniens, ab alto ſomno, nec illa nocte, nec poſtridie potuit excitari; expergefacta demum, una cum aliis veneficis in conventiculo ſe fuiſſe obſtinate affirmabat, a Diabolo decepta.

Ut autem ad propoſitum revertamur, quomodo Diabolus in humanum corpus, & in animam ipſam agere poſſit, explicabimus. Dicimus ergo in intellectum & voluntatem influere quidem, ſed mediis phantaſmatibus, & corporis organis, quamquam hæ facul-

cultates prorſus immateriales ſint. Quis autem Dæmonem in propria voluntate negabit, cum divinis Legibus adverſas inclinationes, & ad peccandum ſtimulos perſentit? Omne bonum a Deo eſt, malum vel a concupiſcentia, vel a Diabolo, in his quæ conſcientiam reſpiciunt. Quod autem ad phantaſiam attinet, ſicuti nulla impreſſio externorum objectorum in ſenſoriis fieri poteſt, nullaque idea in mente excitari, niſi ſpirituum animalium miniſterio; Spiritus hinc tenebrarum, mille fraudibus & erroribus, hominum phantaſiæ tenebras offundit, ſpirituum motus variis in partibus turbando, variaſque impreſſiones inferendo, unde variæ ſenſationes, variæ-

que in mente ideæ insurgunt; quæ quidem insomnia Dæmoniaca, sive Satanæ influxus in phantasiam, merito dici possunt, qualia persæpe in maleficis mulieribus, cæterisque Dæmonum amicis accidunt, cum translationes, apparitiones, mutationes in varii generis bruta, & similia, revera contigisse obstinate credunt, nec errores hujusmodi ex eorum animo evelli patiuntur.

Varios etiam morbos in humano corpore a Diabolo excitari posse negari nequit, præcipue vero illos qui ab animalium spirituum præpedito, adaucto, vel quomodolibet perturbato motu originem ducunt, de quibus in sacris paginis mentio fit, maximeque sunt epilepsia, furores, jacta-

jactationes, melancholia, convulsiones &c. Sanguinem quoque, cæterosque humores alterare Diabolus potest, varie scilicet fluida ista dirigere; nimis inspissare, vel dissolvere; augere, vel imminuere; qualitatem inficere; fibras etiam flaccidas, aut rigidas reddere, erodere, perrumpere; quibus modis nemo non agnoscit, morbis quamplurimis fores aperiri.

Proximum jam est, postquam Sacrorum Textuum auctoritate, Physicisque rationibus, Cacodæmonis in humana corpora potestatem ostendimus; ut Virorum etiam doctrina & integritate præstantium, observata quædam, & experimenta producamus.

Joan-

Joannes Fernelius, doctissimus vir, Henrici II. Galliarum Regis Medicus primarius, editis operibus celebris, ubi de abditis rerum causis agit *Lib. 2. Cap. 16.* Satanam scribit humana corpora variis modis vexare, nobilisque Juvenis morbum enarrat, miris convulsionibus laborantis, corpus tali celeritate, decies minimum quotidie, exagitantibus, ut vix a quatuor ministris decumbens cohiberetur. ,, Quid est ,, quæso, inquit Auctor, cur tam ,, accommodatis remediis morbus non cessit? Quoniam omnes Medici longe aberamus ,, a cognitione veri, nam mense tertio, deprehensus est Dæmon totius mali auctor, voce, insuetisque verbis, ac sen-

„ tentiis, tum græcis, tum lati-
„ nis (quamquam ignarus lin-
„ guæ græcæ laborans esset) se
„ prodens. Is multa assidentium,
„ maximeque Medicorum, se-
„ creta detegebat; ridens quod
„ eos magno periculo circum-
„ venisset, quodque irritis phar-
„ macis pene jugulassent. Quo-
„ ties ægrotum Pater accersebat,
„ is procul a conspectu inclama-
„ bat, arcete hunc, & ab in-
„ gressu propulsate, aut torquem
„ e cervice detrahite: ex ea enim
„ Divi Michaelis imago pende-
„ bat, cujus Ordinis eques erat.
„ Neque hæc, subjungit Auctor,
„ ut nova profero, sed ut con-
„ stet Dæmones variis & inau-
„ ditis modis corpus lacessere,
„ humores exagitare, noxios in

„ prin-

,, principes partes traducere, vel
,, hifce venas aliofque ductus
,, obftruere, vel inftrumentorum
,, ftructuram permutare; quibus
,, ex caufis innumeri morbi fiunt.

Joannes Langius Friderici II. Imperatoris Archiater, in *Medic. Mifcellan. Lib.* 1. *epift.* 38. notatu dignam hiftoriam a fe obfervatam refert in Agricola, qui acutiffimo dolore in hypocondrio laborabat. Agnovit ille clavum ferreum inibi adeffe fub illæfa cute, manuque prehendit, quem Chirurgus novacula excidit: nec tamen dolores ceffarunt, fed magis indies increbuerunt. Guttur hinc fibi, defperatus æger abfcidit. Cadavere aperto, adftante ingenti hominum frequentia, lignum in ventriculo te-

teres & oblongum; quatuor ex chalybe cultri, partim acuti, partim ferræ inftar dentati; & duo ferramenta afpera, reperta funt, quorum fingula palmi longitudinem excedebant.

Elias Camerarius, publicus in Tubingenfi Academia Medicinæ Profeffor, & Archiater Wirtembergicus, in Libro cui titulus *Syftema cautelarum medicarum pag.* 645. morbum defcribit ab Henrico ab Heers obfervatum in Puella, quæ aciculas, ligulas &c. vomitu rejecit. Addit vero clariffimus Auctor: „ Ri-
„ dent hodie plerique talia, ri-
„ deant vero, non tamen facta
„ temere explodent, quæ præ-
„ ftigiis Dæmonum non male
„ adfcribuntur: & *ibid. pag.* 619.

,, Vis Diaboli, & Magiæ adeo ,, hodie contemptim habita, a ,, Medico prudenti non plane ,, negabitur, ſed nec temere u- ,, bique admittenda.... non li- ,, cet adeo promiſcue cum Mo- ,, dernis, faſcinationes in uni- ,, verſum omnes tamquam fabu- ,, loſas rejicere, ubi maxime pe- ,, regrina ex corpore, miris mo- ,, dis excluduntur; vix riſum ,, contineas, ſi per mechaniſmum ,, in corpus immiſſa, & protru- ,, ſa, cum nupero Philoſopho ,, Gallo audeas operoſe adſtrui, ,, ac ſpecioſe deduci! ,, Maxima quidem admiratione caperetur, ſi adhuc viveret illuſtris Camerarius, Diſſertationem perlegendo, haud ita pridem a clariſſ. Valcarengo Ticinenſi Profeſſore

edi-

editam, qua probare adnititur, acus, ferrea, vitreaque non exiguæ molis fragmenta, a Sacra Virgine Cremonensi, iterato per vomitum rejecta, minime a Dæmonum præstigiis repetenda fore.

Fridericus Hoffmannus, Borussorum Regis Archiater, Scriptor insignis, in *Opusc. Physic. var. Differt. IX.* §. 24., singularem narrat casum, qui anno 1685. Jenæ contigit. Uxor cujusdam Lanii, caput vitulinum inter alia venale habebat: quod cum vetula quædam licitaretur, recusavit altera minori quam par esset pretio vendere. Vetula illinc obmurmurando abiit, acciditque ut venditrix magno capitis dolore cruciaretur, quo in dies aucto, Dominus Slevogtius, Publicus

in illa Universitate Medicinæ Professor, in consilium vocatus fuit. Inutilia fuere propinata remedia, cum omnia in ægrotante præter naturæ ordinem fierent; excernebat enim quotidie ægra magnam cerebri copiam per aurem sinistram, nullo apparente vulnere, aut ruptura. Habebatur tale excrementum pro cerebro humano; at re diligentius considerata, & a doctissimo præsertim Stahlio perpensa, agnoscebatur vitulinum esse, idque eo certius, quo citius multa etiam ossicula caput vitulinum constituentia, ejiciebantur. Fecit Satanas hos ludos per aliquot menses, quibus elapsis, Uxor Lanionis integre convaluit.

Inſtar vero omnium, teſtem ſapientiſſimum adhibebo, celeberrimum Van-Swieten, Auguſtiſſimi Romanorum Imperatoris, & Imperatricis Conſiliarium, & Archiatrum, gravi literariæ Reipublicæ damno, meique potiſſimum, qui ſæpe hoc oraculum, dubiis in rebus conſulebam, nuper vita functum; cujus verba ex commentariis ad Boerhaavium §. 1072. fideliter tranſcribam.

„ An autem abſolute negari po-
„ teſt, quod morbus ille (Epi-
„ lepſia) unquam a cauſis ſuper-
„ naturalibus productus fuerit?
„ Certe non videtur; nam puer
„ ille epilepticus, de quo præce-
„ denti paragrapho dictum fuit,
„ ſanatus fuit ab adorando Sal-
„ vatore, expulſo Dæmonio.

„ Pro-

,, Probe novi, ſummos in arte
,, viros ſtatuere, a cauſis natu-
,, ralibus hunc morbum produ-
,, ctum fuiſſe; & æque ſtupen-
,, dam eſſe ſanationem tanti mor-
,, bi, ab infantia jam affligen-
,, tis, quam Dæmonis expulſio-
,, nem; ſed certe huic opinioni
,, mihi parum favere videtur ipſe
,, textus, qui ſic legitur: ,, *Objurgavit ſpiritum illum impurum dicens ei: Spiritus mute, & ſurde, Ego tibi impero: exi ab eo, & ne amplius ingrediaris in eum. Et clamans (Spiritus) & multum diſcerpens illum exivit.* ,, Diſcipulis poſtea priva-
,, tim interrogantibus, cur non
,, potuerint ipſi ejicere illum ſpi-
,, ritum, reſpondit: ,, *Hoc genus in nulla re poteſt exire niſi in oratione, & jejunio.* ,, Solebat autem

,, Chri-

,, Christus Discipulis suis (ut ex
,, pluribus Sacræ Scripturæ locis
,, patet) postea exponere, quæ
,, hominum auscultantium tur-
,, bis dixerat, & quæ non sa-
,, tis intellexerant: jam autem
,, talia illis dicit, quæ manife-
,, ste firmarent illam opinionem,
,, quam habebant, quod a malo
,, Spiritu morbus miseri illius
,, pueri productus fuerat. Certe
,, Dæmoniaci illi de quibus le-
,, gitur in Sacris: ,, *Matth. cap.* 8. *vers.* 28. & *seq. Marc. cap.* 5. *vers.* 2. *Lucæ cap.* 8. *vers.* 27. ,, habe-
,, bant talia symptomata, qua-
,, lia in Maniacis observantur,
,, sed diserte in textu asseritur,
,, Dæmones egressos fuisse de
,, miseris illis, & venia impe-
,, trata, abivisse in gregem por-
,, co-

,, corum, qui mox furibundi,
,, de præcipitio in mare ruerunt.
,, An poteſt ille textus ullo mo-
,, do intelligi de melancholico
,, delirio, aut mania a cauſis na-
,, turalibus nata? Hinc patet mor-
,, bos eoſdem, quos a cauſis na-
,, turalibus naſci novimus, etiam
,, a ſupernaturalibus productos
,, fuiſſe. Vidi innocuum qua-
,, driennem puerum, qui ſimu-
,, lac orationem Dominicam re-
,, citare incepiſſet, convelleba-
,, tur illico; & ſimul tantum ac
,, tam horrendum clamorem ede-
,, bat, qui ejus vires longe ſu-
,, perare videbatur: interpoſito
,, aliquot minutorum intervallo,
,, iterum rogavi Aviam, quæ
,, puerum ad me adduxerat, ut
,, juberet puerum eaſdem preces

,, repe-

„ repetere, idque in quartam vi-
„ cem uſque, ſemper eodem cum
„ ſucceſſu; & licet eventum præ-
„ vidiſſem jam, ac animum ob-
„ firmarem; non potui impedi-
„ re, quin, audito hoc clamo-
„ re, horrerem totus, quamvis
„ me non adeo puſillanimem cre-
„ dam, ut a levioribus facile
„ movear. Licet autem ſcrupo-
„ loſo examine omnia expende-
„ rim, non potui vel minimam
„ malæ fraudis ſuſpicionem ha-
„ bere. Videtur hinc prudentis
„ Medici eſſe, non ſemper &
„ ſtatim, ubi inuſitata in mor-
„ bis ſymptomata apparent, ad
„ cauſas ſupra naturam poſitas
„ refugere; neque etiam impoſ-
„ ſibilia pronunciare illa, quæ
„ facta fuiſſe certo novimus. „

Quamplurimas hujuſmodi hiſtorias narrare poſſem ex Benivenio, Sennerto, Timæo, Mercklino, aliiſque fide dignis doctiſſimiſque Medicis Auctoribus excerptas: quas autem deſcripſi, ad rem noſtram ſufficere poſſunt. Cur etenim plura ſcribere, ſi præſtantiorum in rebus phyſicis Virorum teſtimonia jam adduximus? Cuinam, quæſo, recte judicanti, æquum non videbitur, pleniſſimam iſtis fidem adhibendam fore?

Coronidis loco, quæ ego circa Dæmoniacos vidi, ſubnectam. Cum adoleſcens, ſtudiorum cauſa, in Caſertæ Collegio prope Neapolim eſſem: ejus Collegii Rector, Reverendus Carolus Pellegrini, ſæpe Energumenos exor-

ciza-

cizabat. Frater meus, qui illius Diœcesis Episcopi Vicarius generalis erat, exorcismis aliquando intererat; nunquam vero certam occasionem credendi habuit, exorcizatos revera Diabolo obsessos fuisse; qua de causa Rectorem admonebat, ne ita facile falsis Dæmoniacis auscultaret. Accidit interea, ut Rector Fratrem meum invitaret, ad villicum Satana obsessum audiendum, qui alphabeti quamquam ignarus, latine loquebatur. Accedo cum Fratre ad S. Januarii, Collegio adnexam Ecclesiam, ubi & alii Sacerdotes, Convictoresque, nobiscum aderant, præstigia miraturi. Ezorcizat Rector; villicus vero vel penitus silet, vel incongrua respondit. Iteratis præce-

ptis, latinis verbis negat obedire. Frater tunc meus in suspicionem aliquam veniens, Rustico, latine loquendo, jubet, ut Evangelium quod in festo Divi Michaelis occurrit, in Missali reperiat. Recusavit objurgans, variaque *latine* respondit, antequam obediret. Tandem vero, non sine maxima adstantium omnium admiratione, paginam in clauso Libro indicavit, ubi Evangelium adamussim repertum est. Quisnam autem Diabolum hic adfuisse negabit? De Ecclesiæ in eum potestate quis dubitabit?

Ordine nunc sequitur ut indicemus, quomodo se gerere debeant Sacri Exorcistæ, antequam de obsessis judicium proferant;

faci-

facile enim evenire poteſt, ut verum illud comperiatur, quod a Sapientiſſimo Pontifice Benedicto XIV. ſcriptum fuit in aureo opere: *De Serv. Dei Beatificat. Lib.* 4. *part.* 1. *cap.* 29. *n.* 5. „ veriſimile „ eſſe plurimos eorum, qui Dæ„ monis opinione ad Exorciſtas „ deferuntur, Dæmonem non „ habere, ſed morbis aliquibus „ teneri, & præ inopia conſilii, „ cum tentatæ ſint aliæ curatio„ nes antea, nec ſufficiant, de„ ferri ad illos. „ Et quidem alii circa hæc nimis credunt, alii nihil; utroſque hinc graviter errare ſentiendum, uti confirmat doctiſſimus Le Brun *in Tom. I. Hiſt. crit. de pratiq. ſuperſt. cap.* 3. his verbis: „ On peut diviſer la „ plûpart des Hommes en deux

claſ-

„ claſſes. Les uns ſont portez a
„ croire ſans preuve tout ce qu'
„ on leur dit d'extraordinaire;
„ les autres s'obſtinent à le re-
„ jetter, malgré tous les teſti-
„ moignages qu'on leur appor-
„ te. Voilà les dèux ſources des
„ erreurs des Hommes, par rap-
„ port à l'eſiſtence des effets ſur-
„ prenans, & voilà auſſi les deux
„ écueils, que nous devons evi-
„ ter, pour parvenir au diſcer-
„ nement que nous cherchons „.
Ne autem in ſcopulos iſtos Sacri Miniſtri incidant, neceſſe erit ut naturam ipſam, ejuſdemque potentiam & actiones intelligant, quæ in ſtatu hominis ſano ac morboſo, multiplici de cauſa interdum ludere ſolet. Docti ergo Medici conſilio indigebunt: non

enim

enim ſufficere poterit ut artem e libris ediſcant, vel naturalem philoſophiam calleant, ut opinatur Baruffaldus *in Comment. ad Rit. Rom. tit.* 90. *n.* 22., & P. Candidus Brognolus *in Manual. Exorciſtar. part.* 1. *cap.* 2. *art.* 4. *q.* 3. §. 2., ſed ægritudinum naturalium cauſas agnoſcant oportebit, qui difficillimis iſtis in rebus, æquum debent judicium proferre.

Signa quamplurima quæ falſos Dæmoniacos diſcernere docent, in V. ac XV. Tomo Rationis medendi occurrunt clariſs. De Haen, Cæſarei Conſiliarii & Archiatri, integerrimi, doctiſſimique Viri, cujus amicitia, pluribus ab hinc annis, immeritus fruor. Sicuti vero opera

iſthæc,

isthæc, septendecim usque adhuc in tomos distributa, de medicis potissimum rebus agunt, gestaque continent, quæ Augustissimæ Imperatricis jussu, in Viennensi Nosocomio quotidie adnotantur; minime ideo expediret Sacri Evangelii Ministris tot libros coemere. Ad eorum ergo instructionem quidquid Auctor circa Dæmoniacos inibi habet, e re erit exponere.

Nulla re turpius decipimur, inquit celeberrimus De Haen, quam epilepsia & convulsione fictis. Vix morbus datur, quem & frequentius, & artificiosius simulare Mendici norint, ut transeuntium animos in commiserationem commoveant. Pueri, ac Puellæ, hanc vafram fingendi

ar-

artem a ſe mutuo diſcunt, ne vapulentur, vel ut mollius tractentur, vel ut nihil cogantur addiſcere. Matura Virgo forte audivit a garrientibus inter ſe Matronis, epilepſiam matrimonio nonnunquam curari; ergo eam artificioſe fingere diſcit, quo cogat Parentes ſe viro jungere. Monachus quo a choro, a jejuniis, aliaque monaſticæ vitæ aſperitate ſe vindicet, ſe fingit convulſum. Tandem etiam in ſcenam Diabolus adducitur, quo intentione varia, obſeſſos ſe fingunt. En aliquot exempla.

Adducebatur ad clariſſ. De Haen Puella, gravi auditu laborans, quo reſtituto, convulſiones ſuboriebantur, quas hoc ordine contingere, Mater narrabat. In-

cipiebat tremere Puella , angi, anhelare, clamare, brachia totumque corpus agitare, pollices fortiter intra pugnos firmare, vociferari, cantare, ore tandem producere ſpumam. Principio bis, ter, quavis die id contigiſſe affirmabat: jam autem quavis fere hora. Puellam in Noſocomio ſervari juſſit D. De Haen, commodo ſuo morbum examinaturus. Vidit illam eadem die in lecto decumbentem, convulſam, pollices adeo fortiter intra pugnos firmantem, ut maxima vi ſolvere, vix valeret. Oculos horrende agitabat. Dolum autem ſubeſſe ſuſpicabatur. 1°. Quod oculi durante paroxiſmo, non connivendo, ſed ſano prorſus modo aperirentur. 2°. Quod pul-

ſus fere naturalis eſſet. 3°. quod cortinis lecti clauſis, pupilla dilataretur; viciſſimque apertis, contraheretur. 4°. Quod pupillæ admota candela, vividiſſime ſe contraherent, & Puella quaſi nocumentum inde percipiens, caput rotaret. E lecto igitur ſtatim exemi juſſit D. De Haen; cum vero ſe cadentem fingeret, Cuſtos ægrorum, minis intentatis, erectam ſervavit, baculo quaſi vibrante, munitus. Convicta demum Puella fatebatur, & ſurditatem olim, & nunc epilepſiam finxiſſe, ne cogeretur munus ancillare obire, cui eam Mater deſtinaverat.

Aſtutior Adoleſcens, vafritie ſua clariſs. Auctorem pluribus diebus illuſit. Mirifice con-

vellebatur toto abdomine, vehementerque ſingultiebat. Detentus aliquot diebus in Noſocomio, congruiſque remediis ſanatus, Parentibus redditur. Vix vero ad domum reverſus, repetunt paroxiſmi, & a Matre in Noſocomium reducitur. Fucum ſuſpicatus Archiater, privato eum cubiculo includi jubet, ubi ſe ſolum credens, tranquille ſedebat, adſtantibus vero per rimam intuentibus, & intrantibus, in convulſiones, ſingultuſque relabebatur, illis egreſſis, iterum ſedatus. Veritatem denique fateri coactus, ideo hæc ſimulaſſe confeſſus eſt, ut a Magiſtro, apud quem carpentariam artem diſcere cogebatur, dimitteretur, ædibuſque reciperetur paternis.

Plu-

Plures fœminas quas a Diabolo obſeſſas vulgus non modo, ſed Sacerdotes jurabant, Auguſtiſſima Imperatrix ad Noſocomium deferri juſſerat examinandas. Examinavit ill. De Haen, eo munitus principio, quod homines a Dæmonibus revera obſidentur, ut invictis argumentis ex novi Teſtamenti Libris, ex Eccleſiaſtica, & Sanctorum Patrum doctrina, indubitatiſſimum eſt; ſed ſimul pro comperto habens, quod ſæculis recentioribus, præſertimque corruptiſſimo noſtro, millenæ fingantur fallaciæ, quas utinam ſimpliciores Exorciſtæ haud ita foverent! Ut autem hujuſmodi fraudes detegeret clariſs. Vir, ægrarum cuſtodes, magna aquæ amphora mu-

ni-

nitos, circum Energumenas ita disponebat, ut mox, dum audito Dei vel Sanctorum nomine, fictus Diabolus corpora pro more agitaret, integram amphoram, unico ictu in faciem pectusque profunderent, idque ita, ut si ad primam profusam insultus non cessaret, suam ordine omnes evacuarent. Sed cum intelligerent convulsiones hanc sortem habituras esse, integre sanæ apparuerunt Dæmoniacæ.

Nemo, confidit cl. Auctor, in eum indignabitur, quod rude experimentum tentaverit. Aliis etenim argumentis plane convictus erat de nefanda fraude. Ad exhibitam v. g. Sanctæ Crucis imaginem, aliasque res sacras, convulsiones excitabantur: invo-

lu-

lutis vero iisdem, ut quid essent non adpareret, nullo modo furebat Diabolus. Idipsum contingebat si vel aqua lustrali, vel communi, corpora aspergerentur. Nisi ergo ad hominum dolos & vafritiam, Medici se cautos prestent, & artem & seipsos ludibrio exponent. Haud ita pridem (prosequitur clariss. De Haen) Fœmina aderat, quam ipse Confessarius tanta religione pollere, tanto eminere pietatis exercitio, asserebat, ut si Sancti in hac tellure haberentur, hæc saltem sancta habenda foret. Anxietatibus, & plane singularibus faciei convulsionibus, viciniam totam in commiserationem ducebat. Illa ergo in Nosocomium recepta fuit, & bona fide aliquantisper dece-

ptus Dominus De Haen, tandem attentior in rem, pulſum detexit & ante inſultum, & ſub inſultu, poſtque illum, ſemper optimum eſſe. De proſtrato prorſus appetitu ægra conquerebatur, ſuam vero cibi portionem avide abliguribat. Doli & hypocriſeos ſuæ per aquam convicta, convulſiones non redierunt.

Elapſo nuper anno 1773. Sutor viam diu quæſitam invenit, libellum ſupplicem in Auguſtiſſimæ Imperatricis ac Reginæ manus-tradendi, quo Ejus erga ſe (quem & pauperies, & obſeſſa a Dæmone uxor dire premerent) miſericordiam excitaret. His intellectis, Auguſtæ nota ſingulis ſagacitas, verique amor, eo Ejus animum impulerunt, ut juberet

hanc

hanc fœminam Linzio Viennam transferri, & in Nosocomio examinandam sisti. Nosocomium ergo inferebatur die quinta Junii. Tribus quatuorve horis cum illa occupatus D. De Haen, testis loquitur autoptes. Mox illata in Nosocomium maledixit benignissimo Servatori, Augustissimæ Imperatrici, iisque, qui eam Viennam duxerant. Reposita in lectum, horrende se contorquere cœpit, oculos in omnem partem rotare, ut plerumque nihil, nisi eorum album, sed perpetuo motum, convulsumque, adpareret. Omnes faciei musculi convellebantur. Collum novit ita in humeros, & præcipue in dorsum flectere, ut mirum videretur. Interea vociferabatur, cantilenas

canebat aut germanicas, aut incondito ſermone, quaſi exoticam linguam æmulari conata. Ad hæc cepit corpus in ſemicirculum agere, caput ac pedes lecto figens, ventrem in altum extollere: mox extendere ſeſe, & altitudine aut pedis, aut ſeſquipedis, totum corpus in ſublime conjicere; idque haud minus celeriter, quam frequenter: forte vigeſies, trigeſies, & ſæpius ſine interpoſita quiete; poſt momentum quietis, idem repetivit, moxque demum imprecationes in Deum, in Auguſtiſſimam, in Maritum, & hoc modo ultra horam continuavit. Interea temporis & Roſarium, & Sanctam Crucem in manu habens, ter in terram indignabunda projecit, terque redditam, oſcu-

lata

lata & amplexa eſt, imo veniam a Deo rogavit, moxque iterum maledixit, monens adſtantes, mox iterum in ſe Diabolum loqui. Has & alias geſticulationes edidit, pulſu ac reſpiratione ſemper poſt agitationes, naturalibus. In prandio ac cœna comedit bene, quamvis a Diabolo deglutitionem ſibi impediri diceret. Ab opii grano, ſex horis tam bene dormivit, ut ronchus audiretur. Expergefacta, Roſarium aliaſque preces, flexis genubus recitat. His abſolutis, paroxyſmum repetit, maledicit Deo, veniamque ab illo petit &c. Fuci gnarus clariſſ. De Haen, aqua experimentum fieri jubet, Dæmonem fugat, & quæ quindecim annorum ſpatio mulier a diabolico

insultu libera non fuit, jam ab hora nona matutina diem hanc, & alteram, & tertiam transegit tranquille, rationabiliter, devote. Familiariter, blandeque cum illa confabulatus, conatus est eam convincere quod non esset a Diabolo obsessa, nam per auxilia aquæ, malum cessavit, quod si a Diabolo natum esset, minime cessaturum fuisset: hæc cum ægre admitteret, post mediam noctem malo suo leviter affici cœpit: audiens vero curam aquæ repetendam mox fore, tranquilla ad horam sextam fuit: tunc vero gesticulationes iteravit, ex lecto prosiliit, capiti innixa in pavimentum, totum corpus in anteriora, ut pueri solent, projecit, lateraliterque se per cubiculum

circumvolvit &c. Blando a cl. De Haen ſermone, in ſerium, minantemque verſo, compoſuit ſe, biduoque exinde, nihil ultra contra decus, contra rationem, contra bonos mores geſſit. Rerum actarum gnara Auguſtiſſima Imperatrix, ne conſuetæ D. De Haen ægrorum demonſtrationes in Noſocomio turbarentur, mulierem ad illud D. Marci duci juſſit, in quo recuſavit primo ſuæ vafritiei rationem, cauſamque fateri; tenuiſſimo tandem victu coacta, confeſſa eſt ſe obſeſſam ſimulaſſe, tum ut Maritum vexare continuo poſſet, tum ut ſibi eleemoſynas corraderet: artificium autem hoc a Militis uxore ſe didiciſſe.

Tametsi vero aquæ experimento fucus in descriptis falsis energumenis detectus fuerit: historiam tamen narrat idem clariss. De Haen. *Rat. med. Tom. V. cap.* 4. sceleſtiſſimæ fœminæ, quæ in carcerem conjecta, quod vetulam occidisset, epilepsia laborare simulavit, & a Chirurgo veritatem exploraturo, inuri sibi manus tranquille toleravit, itaut nemo de falsa epilepsia dubitaret. Illa tamen a Præside, Decano, aliisque Medicæ Facultatis Professoribus, supremo jussu examinata, simulasse semper asseruit, facilique animo ignem pertulisse, cujus tres fœdas cicatrices in manibus ostendebat.

Omnium vero instar, notatu digna videtur singularis historia,

ex duobus celeberrimis Scriptoribus excerpta, Thuano, *Tom. V. ad annum* 1599. *pag.* 869. & Mezeræo. *Tom. III. pag.* 1224. *edit. Pariſ. anni* 1685.

Jacobus Broſſerius pannificii ſui, ruſticique laboris pertæſus, circulatoriam vitam prætulit, atque cum tribus filiabus, quarum Martha a Dæmone obſeſſa dicebatur, vagabunde varias Urbes adivit, ut ſuam cum filia Martha, comædiam luderet. Cum vere obſeſſam eam crederent Sacerdotes, exorcizarunt quidem Dæmonem, ſed illa exorciſmos omnes eluſit. Cum vero ab Aureliæ Eccleſia fraus detecta foret, aliorſum aberrandum erat; Andegavum ergo petit, cujus Urbis Antiſtes Carolus Miro, ficta ne an

ve-

vera res eſſet, variis modis explorare tentavit. Aqua benedicta Diabolus ferocire viſus eſt, aqua communi minime: permutata (Martha inſcia) aqua, ad communem fremuit, ad ſacram minime. Exorciſmorum librum afferri, jubente alta voce Epiſcopo, dum clam profanum quemdam tradi ſibi curaſſet, afferuntur Virgilii Æneidas: Magno tunc apparatu, veluti exorcizaturus, legit: *Arma virumque cano &c.*, & mox immanes, & horrendas convulſiones Martha finxit. Patrem hinc & Filiam vehementer reprehendit Prælatus, & domicilium antiquum, laboremque repetere juſſit. Cum vero ſalutare iſtud conſilium ſceleſtiſſimis his hominibus diſpli-

ce-

ceret, Parisiis, urbe populosissima, se majorem fidem habituros arbitrati, mox illuc appulerunt, & ad S. Genovevæ Templum, primam scenam luserunt, eaque cum arte, ut plebs, & potissimum Rev. Patres Capucini, quos inter Pater Seraphinus eminebat, Martham a Diabolo indubitato obsessam asseverarent. At vero Eminentissimus Cardinalis Gondius, Parisinorum Episcopus, fœminam quinque celebrioribus Medicis examinandam tradidit: Michaeli Marescotto, Nicolao Ellanio, Joanni Altino, Joanni Riolano, & Ludovico Dureto. Cum neque latine, neque græce interrogata, quidquam intelligeret, sed gallice tan-

tum; responderunt Medici nihil a Spiritu, multa ficta, pauca a morbo esse.

Postridie Duretus cum Ellanio, infixa inter pollicem & indicem acu, an sensu doloris Martha tangeretur, tentare voluerunt: cumque ad ictum vafra mulier non tremisceret, petunt illi Collegas advocari, & in crastinum rem differri. Kalendis igitur Aprilis, magna omnium expectatione, a Patre Seraphino exorcismi repetuntur; ad quos Martha oculos rotans, lingua exserta, & contortis membris ac toto corpore, exhorrescebat: tum ad hæc verba: *& Homo factus est*, supina desultura, veluti exossato corpore fluctuans, ab altari ad valvas

ſacelli erepſit: qua re perculſis adſtantibus, Pater Seraphinus commotior exclamavit: *Si quis ſit adhuc incredulus, hic Spiritum intus agentem ſiſtat, & vitæ periculo cum eo luctetur!* Heic Mareſcottus nihil niſi fictum videns, & impoſturam non ferens; *ego*, inquit, *periculum in me recipiam: Spiritus ſi poteſt, me validiorem ferat*. Quibus dictis, ſtatim contra obluctanti, manus in cervicem iniicit, eamque conſiſtere jubet. Martha ubi ſe captam vidit, cum ſe amplius commovere non poſſet, ut impoſturam tegeret, Diabolum abiiſſe, ſeque reliquiſſe, reſpondit.

Multo dein ſermone, Thuanus refert, agitatum negotium, & inter hos Medicos fuiſſe, &

inter quinque alios, qui prioribus ſuffecti erant; præcipue quia contrario experimento Martha nunc quibuſdam viſa erat anglice ac latine loqui; quos tamen omnes refutabat egregie Mareſcottus. *Vid. pag.* 869. 870. 871.

Interim Henricus IV. metuens ne forte hæc præſtigiatrix adhiberetur, ad tumultus contra recens Nannetenſe edictum concitandos, rem ſupremo Pariſienſi Senatui dijudicandam tradidit. Exacte Martham eſſe quadraginta dierum ſpatio obſervandam, Senatus edixit, ſerioque a præcipuis Urbis Medicis examinari. Hi vero *nihil præternaturale ſubeſſe* teſtati ſunt. Hinc Senatus, tumultum metuens, eoque propiorem,

quo-

quo Templorum ſuggeſta de violatis Eccleſiæ privilegiis, Hæreticorumque prædominante conſilio, fortius reſonarent; hanc errabundam familiam ſuum in domicilium remiſit, Patri pœna corporali indicta, ſi Martham egredi domo, citra loci Judicis veniam, ſineret.

At vero necdum finita res fuit. Vir nobiliſſimus ac reverendiſſimus Alexander Rupi Fulcaudius, Sancti Martini Abbas, frater Cardinalis hujus nominis Claromontii Epiſcopi, forte a Fratre inſtigatus, Martham Avenionem primo, deinde Romam duxit, ſpe fore, ut authoritate Patrum Societatis, hæc fœmina, contra Gallorum Epiſcoporum, & præ-

cipue

cipue contra sæcularis potestatis sententiam, vere Dæmoniaca pronunciaretur. At vero & res Societatis postulavit, ne huic negotio se immisceret, quo facilius Rex, qui eam de Gallia pulsaverat, ad ejus reditum commoveretur. Summus vero Pontifex Clemens VIII., totius imposturæ jam gnarus, omne tentamen suppressit. Miserandus autem Abbas, toto negotio exploso, ludibrio habitus, veniam a Rege petiit, non obtinuit, brevique mœrore confectus interiit. Martha, ejusque Pater, misere postmodum vixere, ac periere.

Ex dictis colligendum, certiora Dæmoniacæ obsessionis signa nos habere. 1°. Si peregri-

nis

nis linguis ignarus homo varia loquatur, & interroganti respondeat. 2°. Si abscondita, vel etiam quæ in remotis locis acciderunt, revelet. 3°. Si secretis Sacrorum Ministrorum Exorcismis obediat. 4°. Si magna, insueta, horribilis vox, e pauxillis pueri organis, ut clar. Van-Swietenus observavit, prodeat. 5°. Si morbosa præternaturalia symptomata in corporibus adpareant, v. g. cerebri vitulini, ut Hoffmannus retulit, copiosa excretio: cultrorum, clavorum, lignorum &c. incongruæ molis, in ventriculo aut alibi existentium, per vomitum, aut per anum ejectio: repentinus, & magnus in aliqua corporis parte ite-

na-

ratus tumor, ſubitaque pariter iterata detumeſcentia &c. Quæ quidem indicia, vel hujuſmodi alia, ſi diligenter a ſacro Exorciſta, & cum opus fuerit, a perito etiam Medico, ſcrutentur; Catholicæ Eccleſiæ, Sacrorumque Miniſtrorum decus, perpetuo ſervabitur.

FINIS.

CE-

CELEBERRIMI VIRI

ANTONII DE HAEN

SACRÆ, CÆSAR. REG. APOSTOL. MAJEST. CONSILIAR., ET ARCHIAT. MEDIC. IN VIENNEN. UNIVERSIT. PROFESS. PRIMAR. &c.

EPISTOLA AD AUCTOREM.

VIRO CLARISSIMO, AMICISSIMO

D. JOSEPHO BENVENUTI

S. P. D.

ANTONIUS DE HAEN.

MItto Tomum II. Rationis medendi continuatæ, cujus Pars I. de Variolis est, quam germanice verti, ut infima plebs, aut Medicum ad variolas vocare non solita, aut indoctum nacta, bonam per se noscat methodum agendi: qua ipsa de causa AUGUSTA, vera Populi sui Mater, quingenta exemplaria curavit distribui per omnes Vicos, & Pagos Austriæ.

In Tomo XV. vidisti quid censeam, quidque agam cum Dæmoniacis; in hoc de

Magia opere, quid de Diabolica hac arte ſtatuam intelliges.

Si Viri ſapientes oſtendant me erraſſe alicubi, palinodiam publice canam: veritati enim vivo, moriarque. Vale, & me ama.

Dab. Viennæ die 14. *April.* 1775.

SAPIENTI, AC CELEBRI VIRO

D. ANTONIO DE HAEN

JOSEPH BENVENUTIUS

S. P. D.

MAximo quidem gaudio exultavit Civitas iſta, cum Regiæ Celſitudinis Principes PETRUS LEOPOLDUS, Magnus Hetruriæ Dux, & MAXIMILIANUS Ejus Frater, in hanc nudius quintus pervenerunt. Ea occaſione ab Archiducis MAXIMILIANI Aulæ Præfecto, & epiſtolam tuam, & Libros quos dono miſiſti, lubenter accepi, pro quibus gratias debitas ago. Avide jam illos perlegi: gratulorque primo AUGUSTAM IMPERATRICEM, de Pauperum va-

letu-

letudine ſolicitam, tuum de Variolis tractatum per Auſtriam diſtribui juſſiſſe. Ratio medendi continuata, plures morborum hiſtorias recenſet, anatome illuſtratas. Nil profecto in obſcura Arte præſtantius, nil hac pathologia conducibilius. Scheda, ut noſti, olim publicata, doctos Medicos invitavi, ut hujuſmodi obſervationes ad me mitterent, typis excudendas: miſerunt quidem aliqui, itaut prima collectio prodierit: zelus inde minor, nec quæ mittebantur hiſtoriæ, expectationi meæ ſingulæ ſatisfaciebant: nihilominus ab inſtituto haud penitus ceſſavi, ſed quas obſervationes nunc ſeligo, ad Cæſareæ Leopoldinæ Academiæ Præſidem mitto, Commentariis inſerendas: id enim exigit Adjuncti Præſidi munus, quo me Academia decoravit, ab obitu cel. Morgagni, cui quidem officio rite ſatisfacere valerem, ſi voluntati par ingenium foret.

Quanta animi voluptate tuum de Magia Opus perlegerim, nequeo verbis exprimere. Lætus jam ex Rationis medendi Libris perceperam, ſimili modo circa Satanæ in homines poteſtatem Te ſentire ac ego ſentio, ſicuti ex Diatriba elicies, quam de Dæmoniacis conſcripſi, ut Meadium eos negan-

tem

tem confutarem. Verbis ibi præcipue tuis, modum Sacris Exorcistis indicavi, quo ab Impostoribus cavere queant. Tabido quo vivimus sæculo, Pseudophilosophi abundant, qui dum insipiunt, sapientes se credunt. Indubias contra istos auctoritates attulisti, ac novemdecim objectionibus talia dedisti responsa, ut nisi futilibus verbis, Tibi se opponere quisquam possit. Rem totam plenissime enucleasti, absque eo quod nimis Te credulum præbeas: quin Magos, ac Sagas rarissime occurrere: maxima hinc cautione de istis judicandum esse, sapienter monuisti: quod exemplo confirmas: cum enim AUGUSTA IMPERATRIX anno 1758. *tres Fœminas pro Sagis habitas, rogoque destinatas, ex Croatiæ Regno Viennam transferri jussisset, ut tuam, & Illust. Van-Swieten opinionem audiret: criminis eas expertes declarando, a mortis limine revocastis.*

Dissertationem meam de Dæmoniacis, una cum aliis a me editis Opusculis, brevi ad Te mittam. Vale diu felix, doctissime De Haen, meque ut soles ama.

Scribeb. Lucæ VI. Kal. Octob. 1775.